

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1867/2016
01.11.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Љубице Милутиновић, председника већа, Јасминке Станојевић и Биљане Драгојевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Мирослав Рњаковић, адвокат из ..., против тужене „ББ“ из ..., кога заступа Тамара Газдић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговора, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж број 2580/2016 од 05.05.2016. године, у седници већа одржаној 01.11.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж број 2580/2016 од 05.05.2016. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П бр. 824/14 од 12.01.2016. године, у првом ставу изреке одбијен је приговор литиспенденције као неоснован. Другим ставом изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да су ништаве одредбе уговора о стамбеном кредиту број ... закљученог између тужиоца и тужене „ББ“ из ..., дана 23.03.2007. године и то: одредба члана 2. став 2. тачка 3. Уговора, одредба члана 2. став 2. тачка 7. Уговора и одредба члана 2. став 2. тачка 8. Уговора. Трећим ставом изреке делимично је одбијен тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да суд утврди да је ништав уговор о стамбеном кредиту број ... закључен између тужиоца и тужене „ББ“ из ... дана 23.03.2007. године изузев одредаба наведених у ставу П изреке пресуде, као неоснован. Четвртим ставом изреке обавезан је тужилац да на име трошкова парничног поступка туженом плати 137.650,00 динара у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж број 2580/2016 од 05.05.2016. године, одбијена је жалба тужиоца изјављена против пресуде Вишег суда у Београду П. број 824/14 од 12.01.2016. године и иста пресуда потврђена у трећем и четвртном ставу изреке.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену ревизију је благовремено изјавио тужилац због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се побијана пресуда преиначи усвајањем тужбеног захтева.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11... 55/14), Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужиоца није основана.

У проведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. На друге битне повреде одредаба парничног поступка ревизија не указује, будући да је изјављена искључиво због погрешне примене материјалног права.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац као корисник кредита и тужена банка закључили су уговор о стамбеном кредиту број ... дана 23.03.2007. године. Тим уговором тужена банка одобрила је тужиоцу стамбени кредит у износу од 76.712,56 швајцарских франака у динарској противвредности по куповном курсу банке на дан пуштања кредита у течај, са роком отплате од 306 месеци. Одредбом члана 2. став 2. тачка 1. Уговора предвиђено је да на износ средстава одобреног кредита банка обрачунава и наплаћује камату по променљивој каматној стопи која у моменту закључења уговора износи 4,95% на годишњем нивоу. Тачком 3. исте одредбе уговорено је да банка задржава право промене каматне стопе, то јест да банка може до коначног измирења свих обавеза корисника кредита по овом уговору без закључења посебног анекса мењати висину каматне стопе из претходног става у складу са актима пословне политике банке који регулишу висину и начин обрачуна камате. Тачком 7 исте одредбе уговорено је да у случају да корисник кредита не измири све обавезе у року њихове доспелости, и на све доспеле а неизмирене износе, банка обрачунава затезну камату у складу са актима пословне политике банке и законским одредбама. Тачком 8 је уговорено да у случају да је уговорена камата виша од затезне камате, уговорена камата тече и након што корисник кредита доспе у доцњу.

Након закључења основног уговора, тужена банка је тужиоцу упутила допис новембра месеца 2011. године у ком се наводи да је у складу са одредбом члана 54. Закона о заштити корисника финансијских услуга банка у обавези да одговарајуће одредбе уговора које се односе на утврђивање висине и одредивост новчаних обавеза усклади са тим законом. У складу са тим, номинална каматна стопа по кредитној

партији ... се враћа на иницијално уговорену, односно утврђује у висини која је важила у време закључења уговора и сада износи 4,95%. Каматна стопа се утврђује као фиксна до краја периода отплате. Тужиоцу је упућен позив да дође у најближу експозитуру банке и потпише анекс уговора, као и обавештење да уколико то није у прилици, банка ће извршити непосредно усклађивање са одредбом члана 54. Закона о заштити корисника финансијских услуга, односно да ће банка од 05.12.2011. године примењивати наведене елементе и у складу са њима обрачунавати каматну стопу или накнаду према производу који користи, а од наведеног датума престају да важе одредбе уговора којим су регулисане висине и врста каматних стопа и накнада, елементи од којих се исти састоји и периоду у којима се мењају.

На основу тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев у делу који се односи на ништавост уговорних одредаба уговора о стамбеном кредиту из члана 2. став 2. тачка 3, 7. и 8. Уговора, док је у осталом делу тужбени захтев за утврђење ништавости уговора одбио као неоснован.

Врховни касациони суд закључује да су нижестепени судови правилном применом материјалног права одлучили о постављеном тужбеном захтеву.

Према члану 1065. Закона о облигационим односима уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Форма и садржина уговора прописане су одредбом члана 1066. Закона о облигационим односима, према којој одредби уговор о кредиту мора бити закључен у писаној форми, њиме се утврђује износ, услови давања, коришћења и враћања кредита. Из ових одредаба произилази да обавеза кредита мора бити изричита уговорена, уз јасно одређење њене висине или прописивањем јасних и прецизних мерила на основу којих се уговорена камата може обрачунати. Значи, пуноважност уговора је условљена постојањем могуће, допуштене и одређене, односно одредиве обавезе (члан 46. став 2. Закона о облигационим односима), а у супротном ако је предмет обавезе немогућ, недопуштен, неодређен или неодредив уговор је ништав (члан 47. Закона о облигационим односима). Прихватљиво је да обавеза буде одредива, а она је одредива ако уговор садржи податке на основу којих се може одредити, или су странке оставиле трећем лицу да то учини (члан 50. став 1. Закона о облигационим односима). Уговорна одредба којом је уговорено да банка задржава право промене каматне стопе, то јест да банка може до коначног измирења свих обавеза корисника кредита по уговору, без закључења посебног анекса, мењати висину каматне стопе у складу са актима пословне политике банке који регулишу висину и начин обрачуна камате, је неодредива, јер нису познати, нити прецизирани, параметри којима се банка руководи у својој пословној политици, због чега и у том погледу висина каматне стопе и предмет обавезе тужиоца као корисника кредита, су неодредени и неодредиви, па је одредба члана 2. став 2. тачка 3. закљученог уговора, ништава.

Правилно су нижестепени судови одлучили и када су утврдили да су ништаве одредбе закљученог уговора из члана 2. став 2. тачка 7. и 8., којима је уговорено да у случају да корисник кредита не измири своје обавезе у року доспелости, на све доспеле неизмирене износе банка обрачунава затезну камату у складу са актима пословне политике банке и законским одредбама, а ако је уговорена камата виша од затезне камате, уговорена камата тече и након што корисник кредита доспе у доцњу, ништаве, јер је уговорена камата противна члану 277. став 1. ЗОО.

Прихватајући као правилну оцену нижестепених судова у погледу ништавости наведених одредаба, тужена банка и није изјавила ревизију, већ је ревизију изјавио тужилац незадовољан трећим ставом изреке првостепене пресуде којим је одбијен тужбени захтев тужиоца да се утврди да је ништав уговор о стамбеном кредиту број ... закључен између тужиоца и тужене банке, изузев одредаба наведених у другом ставу изреке, као неоснован, као и у делу о трошковима парничног поступка.

Правилно су нижестепени судови закључили да предметни уговор о кредиту у осталом делу, изузев одредаба наведених у другом ставу изреке првостепене пресуде чија ништавост је утврђена, је пуноважан и подобан да без наведених ништавих одредаба опстане у правном промету. Одредбе уговора којим је тужена банка уговорила право да висину уговорене камате мења у складу са актима своје пословне политике, односно да обрачунава и наплаћује затезну камату по стопи утврђеној њеном пословном политиком, чија ништавост је и утврђена, нису могле бити одлучујући мотив за тужиоца да закључи спорни уговор, да би се везивање за ништавост тих уговорних одредаба могло тумачити као одлучујућа побуда због које је цео уговор ништав. Наиме, из тужиочевог исказа произилази да је живео као подстанар, да је плаћао кирију 250 евра у динарској противвредности а да га је определила повољна каматна стопа од 4,95% нарочито код тужене „ББ“. Стога су неосновани ревизијски наводи тужиоца којима се указује на ништавост целог уговора због ништавости одредаба које се тичу променљиве камате по стопи која се утврђује важећом пословном политиком банке. Осим тога банка од дана 05.12.2011. године непосредно примењујући одредбе Закона о заштити корисника финансијских услуга, уговорену каматну стопу је одредила као фиксну и на даље је као такву обрачунава тужиоцу.

Правилно су закључили нижестепени судови да уговор када је ослобођен ништавих одредаба је пуноважан, јер обавезе уговорних страна сада зависе искључиво од објективних критеријума, као што је уговорена стопа камате и тржишна вредност валуте, па будући да је такав уговор израз начела аутономије воље странака предвиђеног чланом 10. Закона о облигационим односима, лишен ништавих одредаба, није противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима, због чега би се могла утврдити ништавост уговора.

Суд је ценио и остале ревизијске наводе, па налази да нису од битног утицаја на другачије пресуђење.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Љубица Милутиновић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић